

Říkají mi Kat.

*Mám – vlastně měl jsem – také své
vlastní rodné jméno, ale zůstalo kdesi
na cestě mého života zašlapané do prachu,
rozpuštěné v dešti a roznesené kopyty koní
nebo koly vozů.*

Říkají mi Kat.

Je to dobré jméno.

Vzbuzuje spousty pocitů.

Respekt. Strach. Úctu před zákonem.

*Je posledním jménem, s jehož zvukem mnohdy odcházejí
lidé na věčnost a opakují je před trůnem Nejvyššího.*

KAPITOLA PRVNÍ

ODVÁDÍ BUDĚJOVICKÉHO MĚŠTANA
JANA MATOUŠE PLODERA NA CESTU,
KTERÁ NESKONČÍ TAK,
JAK SI PŮVODNĚ PŘEDSTAVOVAL

JAKO BY SE OCITLA v příběhu o chudé Popelce, tak se cítila služebná Bětka poté, co se dozvěděla, že není služkou, ale znovuna-
lezenou dcerou budějovického purkmistra Kudrny, a dokonce se
nejmenuje Bětka, ale Filomena. Hlava jí z toho všeho šla kolem. Už
je to skoro měsíc a pořád si ještě nezvykla.

Byl to tehdy den plný zmatků od chvíle, kdy se Kudrna vrátil
z rathausu. Až do té doby všichni v domě předpokládali, že zasedá
městská rada; nikoho ani nenapadlo, že většina jejích členů se sešla
v podzemní mučírně, aby vyslechla písaře Johannese, podezřelého
z vydírání a vraždy.

Tak rychle jako tenkrát Kudrna snad ještě nikdy nevyběhl po
schodech do patra. Už cestou křikl na podomka, aby rychle sehnal
Bětku, a do pokoje své ženy vběhl notně zadýchaný, přitom si hřbe-
tem ruky utíral čelo, třebaže na něm žádný pot nebyl. Vyrušena ne-
nadálým vpádem zdvihla Eleonora nespokojeně hlavu od své práce
– přišívala na kabátec malého Maxmiliána utržený knoflík (jak to
ten chlapec dělá, že mu neustále nějaký chybí?) – a už se chystala
pokárat muže, který neuznává ani ta nejběžnější pravidla a vstupuje

k ní bez zaklepání, když si všimla jeho rozrušení. Připravenou výtku tedy rychle spolkla.

„Je tady!“ vydechl Kudrna a prudce dosedl na pohovku vedle Eleonory.

„Kdo že je tady?“ zeptala se.

Odpovědi se ale nedočkala. Muž se místo toho, aby jí podal vysvětlení, rychle vymrštil, otevřel dveře a hlasitě zvolal do chodby:

„Bětko!“ A vzápětí ještě netrpělivě: „Bětko, tak kde vězíš?“

Dívka zatím už spěchala po schodech, ale on jako by klapot jejích střevíců vůbec nevnímal. Stanula přede dveřmi pokoje s otázkou v očích. Nač tolik spěchu?

Kudrna hrábl po její ruce a vtáhl služku dovnitř.

„Ukaž mi svoje záda pod levým ramenem! Musím to vidět. Hned!“ poručil.

Bětko se začervenala a vrhla poděšený pohled směrem k paní Eleonoře. Má se svlékat? Před mužem?

„Floriáne, zbláznil ses? Copak má tohle znamenat?“ postavila se mezi ně Kudrnova žena.

Tak jak byl rozčilený, nejraději by jí řekl, aby se do toho nepletla, ale naštěstí se ještě stačil včas zarazit. Hlasitě vypustil dech z plic, vzápětí několikrát vdechl a vydechl, současně přitom počítal do deseti, to pro uklidnění, a teprve pak odpověděl:

„Asi to tak opravdu vypadá, ale nezbláznil jsem se. Děvče,“ obrátil se ke služebné a pohládl ji po tváři, „co po tobě žádám, je sice neobvyklé, ale nechtěl bych to na tobě, kdyby to nebylo hodně důležité. A obě mi věřte, že mi nejde o Bětčinu nahotu.“ Tahle slova byla spíš určena Eleonoře.

„Když je tomu tak, pak by ses měl otočit a mohla bych se podívat já sama, jen mi musíš říct, čeho bych si měla všimnout,“ nabídla mu řešení vyhovující oběma ženám.

Neochotně se podvolil.

„Zajímalo by mne, zda má Bětka na levé lopatce hnědé mateřské znaménko.“

Eleonora se na dívku před sebou povzbudivě usmála a její pohled jako by říkal: To jsou ale divné rozmary!

„Tak pojď, Bětko, a ničeho se neboj,“ řekla nahlas.

„Projednou si prohodíme role. Ne ty, ale já ti pomůžu s knoflíčky...“

Zřejmě zvolila ta správná slova, protože dívka se uvolnila a otočila se zády ke své paní, která hbitými prsty rozepínala několik nejhorších knoflíčků světlemodrých šatů své komorné. Když usoudila, že by to mohlo stačit, opatrně stáhla část oděvu z ramene a obnažila takřka polovinu Bětčiných zad.

„Jak jsi to mohl vědět?“ vydechla Eleonora. Zaskočilo ji to, ale Kudrna jí neponechal ani chvíli času k pochopení záhady, protože se obrátil a dvěma skoky byl vedle své ženy. Ať si říká, co chce, ale on se musí přesvědčit na vlastní oči!

„Je tam!“ zvolal radostně, otočil dívku čelem k sobě a pevně ji objal. V očích se mu objevily slzy. Hladil Bětku po zádech, pak uchoopil její hlavu do dlaní, pohlédl jí upřeně do očí, aby jí vzápětí zlíbal rty, čelo, tváře...

Pán se zbláznil, ozval se v Bětčině hlavě varovný hlas, a bláznům se prý nemá odporovat. Trpně tedy snášela ten příval náhlé náklonnosti. Až bude příležitost, sama se za něj omluví paní Eleonoře a ona jistě všechno pochopí. Vždyť viděla, že ona nezavdala panu purkmistrovi žádný důvod k tomu, aby se choval právě takhle.

Konečně se Kudrna trochu uklidnil. Pořád ještě držel děvče za ramena a prohlížel si je s radostným úsměvem. Je to ona, musí to být ona, jeho jediná dcera Filomena! Nemohou přece být dvě dívky se shodným mateřským znaménkem.

„Dlužíš mi vysvětlení, Floriáne!“ vyštěkla nepřátelsky Eleonora a vytrhla mu dívku z rukou. Zaskočilo ji nejen jeho chování ke slu-

žebné, ale i to, jak se blaženě usmíval a jeho šťastný pohled přeska-koval z Eleonory na Bětku a obráceně.

„Děvčata, posadte se a já vám teď něco povím,“ vyzval je, a aniž čekal, až učiní, k čemu je vybídl, sám si sedl na židli naproti pohovce. Tu tentokrát vyhradil jim.

Paní se služkou si vyměnily pohledy, a když Bětku spatřila, jak paní Eleonora lehce přikývla, přisedla si vedle ní, ale přesto jen na krajíček. Paní ihned začala znovu zapínat knoflíčky služebné dívky, ale její prudké pohyby prozrazovaly, jak je vnitřně rozrušena a nespokojena s chováním svého muže.

„Začnu asi hodně zeširoka, ale nejde jinak, abyste pochopily, proč jsem se potřeboval podívat Bětce na záda.“ Jen to řekl, čtveřácky se zasmál a mrkl na děvče, jež sedělo tiše, ale tvářilo se velice zmateně.

„Dneska jsme vyslechli písaře Johannese,“ pokračoval zdánlivě bez souvislosti s tím, čeho byly ženy před chvílí svědky. „Přiznal toho na sebe hodně. Tolik, že jedna poprava je pro něj málo, věřte mi. Jenže ani náš kat nedokáže nikoho zbavit života víc než jednou – a to je pro Johannese veliké štěstí! Potvrdilo se, že to byl on, kdo rozšiřoval vyděračské dopisy, a ten, který spolu s lebkou dopravil do našeho domu, byl první z nich. Aby se zbavil podezření, zabil konšela Dienstmanna. Jenže ani to není všechno.“ Kudrna udělal krátkou pauzu, to aby zvýšil napětí a pozornost obou žen.

„I tak je toho dost,“ poznamenala Eleonora.

„Jeho nejtěžším proviněním, alespoň v mých očích, je to, že se Johannes projevil jako lhář a podvodník.“

„Největším zločinem je ale vražda,“ mínila jeho žena. Florián souhlasně přikývl.

„V tom s tebou samozřejmě souhlasím, ale jsou zločiny, které ani krev nesmyje. Johannes zatajoval mnohá fakta z výsledků zločinců a nestyděl se přijímat cosi jako výkupné od jejich kumpánů. Za

nakradené stříbro, které se přesunulo do jeho měšce, se jméno mnohých zlosynů záhadně ztratilo ze soudních zápisů, které pořizoval. Udělal tak i v případě smrti mé první ženy. Odpusť, Eleonoro, že ti to připomínám, vím přece, jak těžce neseš, že před tebou žila v tomto domě jiná žena, ale smiř se už jednou s tím, že jsem měl vlastní život dlouho předtím, než jsem poznal tebe.“

Nemohl mu uniknout změněný výraz Eleonořiny tváře; nemračila se, ale objevil se na ní smutek a v koutku očí se zaleskly slzy. Ač jí několikrát opakoval, že pro něho není druhá, ona pořád cítí neviditelnou přítomnost Floriánovy první ženy Kateřiny.

„Johannes věděl, celá ta dlouhá léta věděl, jaký osud potkal malou Filomenu.“

„Cože? Proč ti nic neřekl?“

„Proč si to tak dlouho ponechával jako tajemství, nevím. Rozhodně mu to před časem posloužilo jako důvod k mému vydírání,“ přiznal Kudrna. Současně se upřeně podíval na Bětku a pronesl takřka slavnostně: „Ty jsi Filomena!“

Obě ženy sebou překvapeně trhly a podívaly se na sebe. Musely se vzájemně přesvědčit, že ta druhá purkmistrovým slovům uvěřila, nebo naopak je považuje za znamení ztráty rozumu.

„Vy mi nevěříte!“ zvolal se smíchem. „Myslíte snad, že jsem tomu podvodníkovi v radničním vězení naletěl na jeho přiznání? Rád bych věřil jeho slovům, ale život mne naučil, jak je důležité si všechno pořádně a nejlépe několikanásobně ověřit. Proč si myslíš, Eleonoro, že jsem chtěl vidět, zda má tvoje komorná na zádech mateřské znaménko? Věděl jsem, že ho zdědila po matce. Vždyť jsem ji jako maličkou často pomáhal oblékat, díval se, jak ji Kateřina koupe... Pokud ho bude mít, tak Johannes alespoň jednou v životě nelhal.“

Bětko najednou vstala a rozeběhla se ke dveřím. Ale Kudrna ji u nich ještě stačil chytit za ruku a přivedl ji zpátky.

„Teď už rozumíš?“ řekl jí konejšivým hlasem. „Jsi moje ztracená dcera. Od téhle chvíle přestáváš být komornou Bětkou, ale jsi mojí jedinou dcerou Filomenou.“

„Já ale...“ kdoví co chtěla namítnout, ale on pro tuto chvíli veškeré námitky předem zavrhl.

„Žádné ale,“ rozhodl a poprvé ji oslovil novým skutečným jménem: „Filomeno, dítě moje, tolik let jsem se pro tebe trápil! Konečně jsem tě našel.“ Znovu, dnes už podruhé, dívku pevně objal a ona mu tentokrát položila hlavu na rameno. Lepší znamení důvěry si snad ani nemohl přát.

Eleonora sledovala dvojici v objetí a nevěděla, jak se zachovat. Florián našel svou dceru, o tom asi nelze pochybovat, ale je to živoucí připomínka Kateřiny, dítě, které v sobě nese její krev. Bude ji teď mít neustále na očích. Cožpak se tohle dá vůbec vydržet? Nejraději by se na svého muže vrhla, bušila do něho pěstmi jako do zavřených vrat, oči by mu vyškrábala, ale současně chápala, že by tím nic nezměnila. Filomena zůstane pod jejich střechou a on ji bude milovat láskou o to větší, oč déle mu byla dcera vzdálena. Snad ji nezačne upřednostňovat před Maxmiliánem? Hluboce si povzdechla. Nic už v tomhle domě nebude jako dřív.

„Budu si tedy muset hledat novou komornou,“ řekla spíš proto, aby zakryla vlastní rozpaky a bezmoc vzepřít se osudu.

Bětko, vlastně Filomeno se vymanila z otcova objetí, opatrně přistoupila k Eleonoře, něžně ji pohladila po ruce a opatrně řekla:

„Ráda bych vám sloužila dál – maminko...“

Jako by tím Eleonoře dávala najevo, že ony přece nejsou sokyně v lásce Floriána Kudrny a že ona, Kudrnova dcera, bude v jeho ženě ctít svou matku. Nikdy žádnou neměla. Musela ji mít, ale nevzpomínala si na ni. Dokonce i ženě, která ji našla a ze soucitu vychovala, musela říkat teto; přitom by bylo tak snadné, ponechat to nešťastné dítě v představě, že má matku.

Eleonora cítila, že dívčino oslovení bylo upřímné. Přitiskla ji tedy ke své hrudi, pohladila několikrát po vlasech a zašeptala jí: „Ráda, ráda budu tvojí matkou, Filomeno.“

Ano, ona přijme tohle upřímně otevřené srdce a bude mu oplácet stejnou láskou, jakou se k ní právě přihlásilo. Je to jediná správná cesta k udržení pohody mezi ní a Floriánem.

„Měli bychom to asi říct ostatním...“, připomněla.

„Máš pravdu, všichni by to měli vědět, a to hned!“ Kudrna vzal dceru okolo ramen a se šťastným úsměvem se společně s ní vydal ke schodům do mázhauzu.

Když se sloužící shromáždili a vyslechli neuvěřitelnou novinku, obklopili dívku a každý se jí snažil říct alespoň pár hezkých slov.

„Tak mi zmehlo, už s tebou nebudu moct žertovat,“ zapitvořil se podomek, „ale snad mi dovolíš, abych ti dál tykal.“

„Asi bych si to měla pořádně rozmyslet,“ zasmála se na něj, ale oba věděli, že ani tato chvíle, chvíle nečekané proměny v jejich vzájemném postavení v tomto domě, nezměnila dívčiny zvyky a životní postoje.

KUDRNOVA ŽENA ELEONORA nepřijala přítomnost Filomeny u nich v domě s takovým klidným vyrovnáním, jak se mohlo zdát. V první chvíli sdílela obrovskou radost se svým mužem, který se po tolika letech shledal s dcerou; pravda, dávno ji oželel, ale s její ztrátou se přesto nikdy nevyrovnal. Floriánovo štěstí bylo tak nakažlivé, že mu Eleonora dokonale podlehla, zavalilo ji a ona pro tu chvíli uvěřila, že není nic krásnějšího.

Ráno, jen co otevřela oči a upamatovala se na události předchozího dne, opět se přihlásila žárlivost, jakou pocítovala k nebožce první Floriánově ženě. Tento den a všechny následující budou pro ni ještě tíživější, protože bude mít neustále na očích dítě vzešlé z předchozího manželství.

Vstala a chvíli seděla na kraji lůžka s hlavou v dlaních. Jak bude teď dál žít? Co je to platné, že ji Florián ubezpečuje o své lásce slovy i každodenními činy, když ona sama se nedokáže zbavit přízraku mrtvé Kateřiny? Kdo jí bude napříště pomáhat s oblékáním? Otrásla se při pomyslení, že by se jí měla dotýkat ta... Jenže se na tom včera domluvily. A bylo to tak samozřejmě snadné!

Ještě nedomyslela, když tichounce vrzly dveře a Bětka – prokristá-pána, jak ji mám najednou oslovovat Filomeno! – vstoupila s úsměvem na tváři, stejně jako to dělávala celý čas, co sloužila v purk-mistrově domě. Eleonora se otočila po zvuku. Třeba se jí všechno jenom zdálo a její komorná je pořád ta hbitá a poslušná Bětka. Nic se na ní nezměnilo. Dokonce má stejné šaty, usmívá se stejně a teď, teď pozdravila svou paní zrovna tak jako každý den.

„Bětko, dneska bych si ráda vzala šaty ze zeleného sametu. K nim se báječně hodí ten těžký stříbrný šperk, víš jaký, že?“ Ano, tak to má být. Vždy tomu tak bylo.

Komorná přistoupila k šatní skříni – u Kudrnů to byla novinka, v mnoha měšťanských domech pořád ještě měli tradiční truhly –, aby z ní nachystala požadovaný oděv pro Eleonoru.

„Byla bych ráda, kdybys mi, maminko, říkala mým skutečným jménem. Však víš, od včera se zase jmenuju Filomena, tak jsem byla pokřtěna,“ připomněla dívka.

Tedy to nebyl sen... A nazývá mne matkou... Eleonora byla zmatena a začala zrychleně dýchat. Když k ní ale děvče přistoupilo a pomáhalo jí do těžkých sametových šatů, pocítila, jak jí dělají dobře doteky těch takřka ještě dětských prstíků a v mysli jako by znovu slyšela, jak ji Filomena oslovila. Maminko.

Eleonora ani nevěděla, jak se to stalo, že k sobě přivinula štíhlé dívčí tělo a zašeptala Filomeně do ucha: „Jsem ráda, že tě mám, holčičko.“

Rázem byly pryč všechny pochybnosti, zapomenuta byla Kateřina a zůstala jen Filomena, dcera jejího muže Floriána, a také Filomenin mladší bratr. Jaká to úleva!

Když zhruba o dva týdny později kat Franci popravoval někdejšího písaře Johannese, stála Filomena sice vedle svého znovunalezeného otce, ale nedívala se na bolestné umírání odsouzence; hleděla do země a tiše pronášela modlitbu za Johannesovu hříšnou duši. Věděla, že v životě vykonal určitě alespoň jeden dobrý skutek: přivedl ji pod purkmistrovu střechu. Škoda že v něm převládla touha po penězích a neřekl Kudrnovi celou pravdu. Proč to neudělal, co mu bránilo? Je tady ještě jedno kdyby – kdyby Kudrna vyslyšel vyděrače a zaplatil mu požadovaných tři sta stříbrných tolarů, našel by si Johannes způsob, jak mu sdělit pravdu o komorné Bětce?

JEN JEDEN DEN, jediný den jsem měl ještě počkat, pomyslel si Jan Matouš Ploder, rukavičkář a budějovický měšťan, když se po návratu z Krumlova, kam odvezl svou šestnáctiletou dceru Sofii do kláštera klarisek, dozvěděl tu neuvěřitelnou zvěst: přímo ze zasedání městské rady odvedli písaře Johannese a ten teď sedí v podzemí radnice.

„Všude ve městě se říká, že on je tím nectným vyděračem! Tak snad už budeme mít konečně klid,“ zavalila ho přívalem slov jeho žena Agáta.

„Johannes? To není možné...“ Jan Matouš se jí zpříma podíval do očí. Nemohl uvěřit, že by mu někdo tak nízký, tak bezvýznamný, jako je tenhle písař, způsobil tolik bezesných nocí a těžkostí, že jen kvůli němu se musel pokořit před purkmistrem Kudrnou a požádat o prominutí daní, aby tomu holomkovi mohl zaplatit za slib mlčení... To kvůli němu vzdálil dceru z rodného domu, jen aby se nedostala do řečí, které by jí dokázaly zničit život, na jehož prahu se teprve ocitla.

„Dokonce měl snad i něco společného s přepadením Kudrny a smrtí toho chudáka Dienstmanna, věřil bys tomu?“ pokračovala Agáta.

„Že by zrovna Johannes byl něčeho takového schopen, to se mi nezdá.“ Třeba to vůbec není pravda. Už kolikrát se stalo, že se po městě rozšířila nějaká zvěst, aby se zanedlouho ukázalo, že byla smyšlená. Avšak špína z ní ještě dlouho ulpívala na těch, kteří byli terčem podobných řečí.

Pochybnosti se však změnily v jistotu poté, co byl spolu s několika dalšími členy městské rady přítomen výslechu a doznání bývalého písaře. Kam až dovede člověka hráčská vášeň, pomyslel si, jen co vystoupal z podzemí radnice ven a nadýchl se čistého vzduchu. K podvodu, vydírání, a dokonce i k vraždě. Tolik podlosti by od Johannese nečekal. Myslel, že ho dobře zná – a zatím se v něm tak spletl!

Kdyby nebylo vyděračského psaní, nejspíš by se nedozvěděl o poklesku své dospívající dcery a žil by bez starostí a strachu, že pokud neučiní něco zásadního, jeho rodina se pravděpodobně nevyhne velikému skandálu; Sofie se prý zamilovala do pekařského pomocníka, a to je nedůstojné pro měšťanskou dceru. Kdyby člověk, jenž mu tuhle zprávu poslal a sám se označil jako Stín, nepožadoval na Janu Matoušovi peníze za mlčení, skoro by mu za ni poděkoval. Čeho si všiml on, jistě nezůstane dlouho utajené před ostatními lidmi ve městě. Aby dceru ochránil před hrozící pomluvou, a především, jak se domníval, před ní samou, uklidil ji načas do kláštera. Bylo to jediné řešení, jaké měl.

Jak dlouho asi potrvá, než Sofie na Ferdinanda zapomene? Neměl by se spoléhat jen na nestálost dívčího citu, ale měl by pro jistotu toho mládence úplně odstranit z jejího života! Nebylo lehké přesvědčit Ferdinandova otce, aby syna poslal z města. Vzpouzel se, tvrdil, že z něho bude dobrý pekař a převezme dílnu, až on sám

už nebude na práci stačit. Je to přece rodinná tradice a Ploder by měl vědět, že řemeslo přechází z otce na syna často dlouhou řadu generací.

To mu ale připomínat nemusel; Jan Matouš neměl syna, a v duchu proto těžce nesl, že jeho dílna se zavře ve stejný den, kdy mu někdo zatlačí oči. I kdyby Sofii přinutil, aby si vzala za muže nějakého rukavičkářského tovaryše třeba z jiného města, už to nebude jeho, Ploderova dílna. Pod tímto dojmem se ještě více zatvrdil a trval na Ferdinandově odchodu. Nemusí to být natrvalo, jen na nějaký čas, možná na rok na dva... Ferdinandův otec nakonec povolil. Syn se řemeslu doučí u jeho přítele v Lišově. Jan Matouš tak získal odklad. Bude stačit?

Trvalo dlouho, takřka do Vánoc, než bylo všechno řádně domluveno a Ferdinand se neochotně a s pocitem utrpěné křivdy vydal do Lišova. Nešel přímo ke Svinenské bráně, vzal to oklikou, to proto, aby musel projít kolem Ploderova domu. Postavil se naproti němu a nepřátelsky pohlížel do oken. Tušil, že se tam někde skrývá Jan Matouš nebo jeho žena a jeden nebo druhý si ho možná všimne. Jen ať vidí, že sice nedobrovolně odchází, avšak odnáší si s sebou nejen zášť a pohrdání, ale také lásku k Sofii. Však on se vrátí a potom vejde hrdě vzpřímený do tohoto domu, odvede si z něho Ploderovu dceru a nebude čekat, zda jí Jan Matouš dá nebo nedá otcovské požehnání. Však mu táta netajil, jaký je pravý důvod jeho vyhnanství, protože to za vyhnanství oba považovali. Ferdinand spatřil za oknem něčí stín; odplivl si a furiantsky pohodil hlavou. Pak vykročil k Pražské bráně. Však se i tudy do Lišova dostane.

Už bylo dávno po potupné Johannesově smrti, jeho mrtvolu kat zahrabal na mrchovišti a Jan Matouš se pořád ještě nemohl rozhodnout, zda má nebo nemá zajet do Krumlova a přivést si dceru zpět domů. Otálel přesto, že každý den ho provázely smutné vyčítavé Agátiny oči. Ani slovíčkem se mu nezmínila, netroufla si, ale její

mlčení i pátravé pohledy byly pro Jana Matouše den ode dne nesnesitelnější. Co bylo platné, že se díval stranou, dokonce i když s Agátou mluvil, přesto stále cítil, jak se všude kolem vznáší nesouhlasná výčitka. Časem bude muset povolit.

Povolil až dlouho po Třech králích.

„Myslím, že bych měl přivést zpátky naši Sofinku,“ oznámil Agátě při večeři. Hleděl přitom do talíře, ani oči nezvedl. Chtěl ženu potěšit, ale současně si nepřál, aby si myslela, že na jeho rozhodnutí měla nějaký vliv. Šustění látek mu prozradilo, jak sebou prudce pohnula, vstala a v okamžení ho se slzami v očích pevně objala a zlíbala mu obě tváře, ústa i čelo.

„Agátko, co to děláš?“ bránil se s dojetím náporu jejích citů, jakému už dávno odvykl. Už jim přece není dvacet, líbánky, to zvláštní období vzájemného objevování, zavál čas tak dokonale, že v mysli vydolují sotva pár útržkovitých vzpomínek, a v jejich věku se k nim nehodí něco takového, jako jsou vnější projevy lásky. Co kdyby je někdo viděl?

„Víš, jak dlouho na tahle slova čekám?“ zašeptala, zatímco se jí v koutcích očí zaleskly slzy.

Trochu neohrabaně pohladil ženu po vlasech. Usmál se na ni a tiše přiznal: „Vím.“

Hned časně ráno se ve dvoře Ploderova domu chystaly lehké sáně tažené dobře odpočatým hnědákem. Po nedávné vichřici, která za několik dalších dnů přinesla změnu počasí, ležely všude spousty bělostného sněhu. Až dosud mírná zima, kdy se mohlo i na polích pracovat, konečně ukázala svou skutečnou tvář. Pojede se mu dobře. Usedl do saní, mlaskl na koně a za veselého cinkotu zvonku, pověšeného na koňské ohlávce, se vydal ke Krumlovské bráně. Půjde-li všechno dobře, mohli by být se Sofií doma ještě před večeří.

Odteď si dá na dceru pozor, bez doprovodu ji z domu nepustí, rozhodl se. Ferdinand je sice pryč, ale zdaleka není jediný, kdo se

za Sofií rád otočí. Sám jí vybere vhodného ženicha. Vždycky to tak bylo a bylo to tak správné. Není důvod na dobrých zvycích cokoliv měnit. Snad jen kdyby přišel o Sofinčinu ruku požádat některý z měšťanů, jehož majetek i slovo má větší váhu než Ploderovo, asi by uvažoval o částečném porušení tradice; souhlasil by, aniž by dál sám hledal muže pro svou dceru, protože ona by přijetím takové nabídky společensky povýšila, a Jan Matouš by přece neměl právo bránit jí ve štěstí.

Na okamžik přivřel víčka před jiskřícím sněhem, ozářeným slunečními paprsky, které sjely dolů z oblohy dírou v šedivých mracích; až ho z toho jasu zabořily oči. Sáně tichounce klouzaly po dosud neporušených závějích. Svět okolo vypadal podobně jako v dobách svého stvoření, kdy v něm ještě nebyli žádní lidé. To jen on, Jan Matouš Ploder a jeho kuň jsou jedinými živými tvory, kteří do tohoto světa pronikli. Pousmál se nad tou nesmyslnou myšlenkou. Vždyť přece okolní les, i když ztichlý v mrazivém sevření, je plný ukrytého života. Jsou tu ptáci, zvěř, dokonce i ty nehybné stromy zachumlané pod bílými peřinami žijí svým zvláštním, pro lidi nepochopitelným způsobem. Kdyby teď zastavil koně, vystoupil ze saní a pozorně se podíval kolem sebe, jistě by našel ve sněhu stopy zajíců, lišek, kopýtka srnek a možná i množství lehkých nožek vran nebo krkavců.

Těsněji se zachumlal do kožichu a lehkým švihnutím popohnal koně. Bylo to celkem zbytečné, protože zvíře uvyklé tahu běželo dál stejným navyklým tempem a přibližovalo ho městu Krumlovu. Odveze si odtud Sofii zpátky domů, přestože může očekávat nesouhlasný, třeba mírnými slovy naznačený protest matky představené.

Od stejné chvíle, kdy mu porodní bába poprvé vložila do rukou právě narozené děvčátko, začal se o ně bát. Je spousta nemocí a také nebezpečí všude číhá. To se mu potvrdilo jednoho dne, když se vracel domů. Sofince nebyly snad ještě celé čtyři roky. Vešel do

mázhauzu zrovna ve chvíli, kdy holčička, v ručičkách svírající hadrovou panenku, šla v patře blízko schodů. Uviděla ho a radostně vykřikla: „Táta!“ Než tomu stačil jakkoliv zabránit, běžela mu v ústřety. Pak se to stalo. Buďto že špatně došlápla, ztratila rovnováhu nebo se jí zapletly nožičky, spadla snad z výšky pěti šesti schodů. Čekal bolestivý úzkostný křik, ale zavalilo ho ticho. Vrhł se k ležícímu tělíčku, pořád ještě pevně svírajícímu v rukách panenku.

„Sofi!“ vykřikl úzkostně, skloněný nad svým největším pokladem. Opatrně dívence zdvihł hlavičku. Otevřela oči. Žije! Zaplavil ho zvláštní pocit radosti a obav současně. Hledal krev, určitě se poranila, ale na obličeji ani na rukách ji neviděl. Ani teď pořád ještě neplakala, nedávala najevo bolest, jen se jí tvář stáhla do provinilého výrazu. Sofie mu podávala panenku a ten pohyb doprovodila jediným slovem: „Panenka.“ Doprovodila ho šťastným úsměvem, který Janu Matoušovi dopověděl, co dětská ústa neřekla. Panence se nic nestalo.

Jiná vzpomínka zavřela dvířka za tou první. Sofie se sklání nad papírem, v ruce brk a s trochu povytaženou špičkou jazyka pečlivě krouží své první písmenko. Předepsal jí ho, ale její výtvor se vzoru vůbec nepodobal. Přesto byla patřičně hrdá a hned se běžela pochlubit matce. Proč se rozhodl dceru učit číst a psát? Je přece děvče, nebude to nikdy potřebovat; až vyroste, vdá se, porodí děti, bude pečovat o manžela a domácnost. Je to už takový všeobecně přijímaný zvyk. On, Jan Matouš Ploder, nemá syna. S každým dalším rokem si víc a víc připouštěl, jak mu takový syn, budoucí dědic a následovník v rukavičkářském řemesle, chybí. Hned po narození Sofie se snažil o druhého potomka, nemůže říci, že ne, ale někde byla chyba a Agáta už neotěhotněla. Oběma je jim teď už více než čtyřicet a naděje, že zplodí syna, se zvolna vytrácí. Svěsil hlavu. Ploderův rod nebude dál pokračovat. Čím se provinil, že se Bůh rozhodl ho takto potrestat?

Sotva pár kroků před ujíždějícími sáněmi vyběhl z přítmí lesa mohutný jelen. Byl to okamžik, jen co přeběhl přes cestu a zmizel. Ten okamžik ale stačil k tomu, aby se kůň poplašil. Sáněmi to začalo házet, jak se hnál vpřed, co jen mohl. I zvuk zvonku na jeho krku zvyšoval strach zvířete. Jan Matouš přitáhl opratě, ale cítil, že jeho snaha zklidnit tahouna je pro nejbližší chvíle marná. Chtěl pokus ještě zopakovat, ale to už se sáně smýkly stranou a převážily se k prudce zaříznutému korytu Vltavy. Vzápětí se řítily dolů, strhávající svou vahou i splašeného, strachy hlasitě ryčícího koně. Vše se ocitlo v jednom chumlu. Ploder si ještě stačil uvědomit, že tohle nebezpečné místo je nedaleko brodu u Rájova.

1. KATOVO INTERMEZZO

Až do Tří králů 1642 se zdálo, že se zima slitovala nad pohořelými obyvateli Budějovic. Byla mírná, v některých dnech dokonce slabě hrálo sluníčko, a protože sníh, který se objevil krátce před svátky Vánoc, zase rychle roztál a nový nenapadal, dalo se pracovat na opravách poničených stavení. Třebaže oheň strávil polovinu města, do které jsem běžně nechodil, mohl jsem i tak sledovat, jak se znovu zdvíhá z trosek. Často jsem potkával povozy naložené cihlami nebo opracovanými trámy, mířící do ulic v sousedství Pražské brány. Bylo mi jasné, že požár z loňského léta definitivně odzvonil roubenkám, jež stávaly zdánlivě ve stínu za honosnými kamennými domy měšťanů okolo rynku. I ve zničené části města stály kamenné domy, ale nebylo jich mnoho, a rovněž na nich zanechal oheň své stopy v podobě zničených střech a propadlých trámových stropů.

S příchodem svatých Tří králů se ale všechno rázem změnilo. Toho dne se přiřítila vichřice, jaké snad nebylo pamětníka. Alespoň Pavel tvrdil, že za jeho života se nic podobného nestalo. Zabednili jsme se

v našem domku, zapálili lojovou svíci a postavili ji doprostřed stolu, okolo něhož jsme se všichni tři sesedli se sepjatýma rukama položenýma na jeho desce. Vítr za zavřenými okenicemi vztekle hřímal, hvízdal a skučel v nejrůznějších tónech, jaké by dokázaly napodobit snad jen varhany u Sv. Mikuláše; jenže ty jsou po loňském ohni také z větší části zničené. Co chvíli se prohnal kolem našeho domku, aby se do něho vztekle opřel, a sotvaže poznal, že tady neuspěje, hnal se dál přes zamrzlou Malši k oběma rybníkům naproti katovně.

Nemohl jsem nevidět vystrašený Klárčin pohled, bledé tváře, chvějící se bezkrevné rty. Jsem přece její muž, měl bych jí dát najevo, že jsem připraven ochránit ji, ať se stane cokoliv. Teď stejně jako vždycky v budoucnu. Vztáhl jsem jí vstríc své ruce a obě dlaně skryly její, spojené do nevyslovené modlitby. Zdvihla ke mně dosud sklopené oči, v nichž rázem prokmitl záblesk radostné vděčnosti.

Ach Klárko, ty jediná moje Klárko, kdybys jen tušila, co nedovedu slovy vyjádřit, co pro mne znamenáš a čím pro mne jsi! Možná to víš, jen své poznání ukrýváš v hlubinách duše, které nevdí, že jsem kat. Dávno už poznala v té mé svůj zrcadlový obraz a zatoužila se s ním prolnout ve věčnosti.

V tom čase vlády živlů, vysoko běsnících nad našimi hlavami, jsem pohlížel do jejích očí plných nevinnosti a lásky a věřil jsem, ach jak moc jsem věřil, že také ona čte v mých očích. I kdybych jí to dříve nesčetněkrát neřikal nahlas nebo šeptem, můj pohled jí zrovna teď vypoví, jak šťastný jsem člověk, protože jsem potkal právě ji, Klárku, svou jedinou průvodkyni celým životem.

Klárčiny rty se lehce pohnuly v náznaku sotva rozpoznatelného úsměvu, jenž se nestačil rozvinout a zbavit nás onoho napětí doprovázejícího zběsilou vichřici. Ta se nám totiž ve stejném okamžiku připomněla mohutným praskotem a dutě znějícím smrtelným nářkem padajícího stromu.

Klárka vykřikla, a kdybych jí pořád ještě neukrýval ruce pod svými dlaněmi, nejspíš by si jimi zakryla uši, jen aby neslyšela, nevnímala,

nebyla svědkem hrůz panujících všude kolem. Také Pavel sebou trhl – jak mi později přiznal – v očekávání, že každým okamžikem nás všechny zavalí střecha probořená těžkou korunou staleté lípy rostoucí vedle domu.

„Lípa,“ vydechl jen a podvědomě, ovšem zcela zbytečně se přikrčil.

Ano, také mne se zmocnily obavy, že právě přišel náš konec. Zahyneme. Jediné, co mne s tak rychlým koncem smiřovalo, bylo vědomí, že nás s Klárkou ani smrt nerozdělí, že jí vykročíme vstříc společně.

Jako by bouře tak dlouho čekala právě na tohle své vítězství, jež jí zřejmě stálo všechny její poslední síly, rázem se zklidnila. Její skučení jsme později zaslechli ztlumené dálkou.

Vyskočil jsem, šťastně objal svou ženu a vůbec mi nevadilo, že se Pavel stává svědkem mých nekonečných polibků, jimiž jsem zasypával Klárčina ústa, tváře, čelo, krk i drobná ouška ukrytá pod bohatou korunou dlouhých vlasů. Přechkali jsme to! Žijeme!

Až když jsem se oklepal z největšího napětí, pootočil jsem tvář k Pavlovi, rozpačité postávajícímu na dva kroky od nás, a usmál jsem se na něho. S porozuměním přikývl a přivřel oči s řídnuocími řasami.

„Je to za námi,“ řekl spokojeně.

Klárka se té chvíle vymanila z mého objetí, přistoupila k Pavlovi, oběma rukama ho vzala kolem krku a políbila ho. V duchu jsem jí poděkoval za ten projev přátelské náklonnosti, jenž jako by říkal: Nikdy nejsi sám, Pavle!

Nebyl uvyklý na podobné projevy a neuměl je opětovat; přesto opatrně, jako kdyby svou rukou, navyklou držet topor katovské sekery, mohl poškodit jemnou dívčí pleť, pohladil Klárčinu tvář a vzápětí se rychle rozloučil. Chtěl jsem ho zavolat zpátky, snad jsem to měl udělat, ale cosi mi říkalo, že by zavrtěl hlavou a svůj úmysl by nezměnil. Protože Pavel na rozdíl ode mne už věděl, co jsem měl pochopit až o něco později.

„Tak hrozně moc jsem se bála,“ přiznala Klárka, jen co se za Pavlem zavřely dveře, a vrhla se mi kolem krku. Sbíral jsem v mysli útěšlivá

slova, ale na žádné z nich už nedošlo, místo toho jsem ji vzal do náruče a přenesl ji k našemu lůžku. Pak jsme se milovali tak náruživě, jako by to mělo být naposledy, protože v příštím okamžiku nastane konec světa a my už nikdy nebudeme mít možnost dát si najevo, jak moc se máme rádi. Jak mohl Pavel, který svůj život prožil sám, vědět, k čemu spějí naše myšlenky stejně jako naše těla?

Ráno na nás čekalo nebe vymetené od mráčků, a když jsme společně s Pavlem vyšli ven, abychom se přesvědčili, jaké škody včerejší vichřice napáchala, s překvapením jsme na sebe pohlédli, zaskočení teplým vánkem, který pohladil naše tváře. Bylo to tak nečekané!

Všude, kam jsme se podívali, byly vidět stopy včerejšího běsnění živlů. Na cestě se povalovaly ulámané větve, v řece, jejíž voda byla kalná splavenou hlínou, plavaly keře z podemletých břehů, rozlámaná prkna, snad trosky nějaké chalupy, chuchvalce slaměných došek a mezi tím jsem spatřil i zdechlinu velkého černého psa.

Kmen veliké lípy, který při svém pádu minul katovnu snad o pouhé dva lokte, teď žalostně ležel přes cestu. Měli jsme štěstí. Kdyby vichřice vyrvala ze země lípu v trochu jiném úhlu, dopadla by na nás. Podvědomě jsem se otrásl při pomyslení, jak blízko okolo nás prošla smrt. Obešli jsme strom a spatřili, že u země byl skoro do poloviny výšky dospělého chlapa kmen ztrouchnivělý a jeho pozvolné umírání zakrývala jen vrstva kůry.

Ano, především kvůli téhle obrovské lípě, pod jejíž korunou procházely dlouhé generace lidí, kterým pokaždé dávala bohatou náruč svých voňavých květů, lípě, jež odolala mnoha podobným bouřím, aby se včera před jednou z nich sklonila, jsem psal své přechozí řádky.

Pavel mi poklepal šíří své dlaně po rameni a řekl jen: „Tak pojď, odklidíme ji.“

Strom, jehož koruna poskytovala zjara nevyčerpatelnou pastvu včelám a lidem stín v palčivých dnech, byl mrtvý. Překážel. Odklidíme jej – a to bude všechno, čím mu poděkujeme...

Zašli jsme do přístěnku, abychom si v něm vyhledali pilu, dvě sekery a pár klínů. Protentokrát se budějovičtí kati promění v dřevorubce.

Bylo už kvečeru, když jsme, celí znavení, odtáhli poslední kus rozřezaného lipového kmene. Byla to podle mého soudu nejlepší část těla stromu a já se rozhodl, že ji nechám pořádně vyschnout a pak z ní vytvořím podobu kata Pavla. Bude stát trošku rozkročený, s oběma rukama položenýma na toporu sekery opřené o zem.

Vím, už dříve jsem měl vhodný kus dřeva, v němž jsem chtěl navěky zpodobnit muže, kterému jsem vděčil nejen za záchranu života. Když jsem se ale teď dotkl kmene padlé lípy, pochopil jsem, že socha Pavla může vzniknout jedině z ní. Tady se bude moci opravdu rozkročit, zatímco z původního špalku by vyšla jen nepřirozeně úzká figura.

Po dobu večere, kdy začalo za okny hustě sněžit, jsem se spokojeně usmíval a před mýma očima se ustaloval obraz budoucího výtvoru. Nikomu se o tom ani slovíčkem nezmíním, zařekl jsem se. O to větší to bude pro Pavla i Klárku překvapení.

KAPITOLA DRUHÁ

PŘEDZNAMENÁVÁ ZÁNİK JEDNOHO RODU,
KTERÝ ZNIČIL JIŽ NEŽIJÍCÍ VYDĚRAČ

UŽ DÁVNO SE SETMĚLO, a jak se večer propadal do noci, byla Ploderova manželka Agáta stále netrpělivější a ustaranější. Podle jejího očekávání se Jan Matouš měl spolu s dcerou Sofií už dávno vrátit. Ale nebyli tu. Něco je muselo zdržet. Snad nějaká nepříjemnost v klášteře krumlovských klarisek? Nebo musí jet opatrněji, když je teď všude tolik sněhu? Taky ji napadlo, že třeba z Krumlova vůbec nevyjeli a rozhodli se přenocovat tam; den je ještě příliš krátký.

Přesto často přistupovala k oknu a co chvíli nedočkavě vyšla před dům, kde naslouchala, zda neuslyší zvonek zavěšený na ohlávce jejich koně a zvuk jedoucích saní. Pomalu se blížila půlnoc a město bylo jako po vymření. Od rynku zaslechla tlumené troubení pohnocného. Teď už určitě neprijedou, pomyslela si Agáta a vešla do domu. Hned po vstupu se otrásla zimou, mráz jí za tu chvíli stačil proniknout, jak se říká, až do morku kostí.

Vystoupala po dvanácti dřevěných úzkých schodech do patra, vešla do pokoje a posadila se na lůžko. Ne, dneska nepůjde spát, starosti by jí stejně nedaly usnout.

Venku zaskučel vítr, prudce se opřel do oken a jedno z křídel se nečekaně rozlétlo. Spolu s větrem vletěl do pokoje chlad. Agáta spěchala, aby okno zase zavřela, ale ještě než k němu přistoupila,

měla pocit, že se jí na rameno položila studená ruka. Podvědomě pohlédla do těch míst, zděšeně vykřikla a vzápětí jako podřatá padla k zemi.

Když se probrala, začínalo svítat a ona si ihned vybavila okamžik předcházející ztrátě vědomí. Na rameni jí ležela ledově bělostná, takřka průsvitná dlaň vykukující z černého sametového rukávu. Byla si jistá, že je to ruka i šat Jana Matouše. Je příliš přestrašená a unavená, proto tak snadno omdlela, pomyslela si.

Je tady zima... Jak by taky nebyla, když je okno otevřené!

„Jane Matouši,“ zvolala. „Tak Jane Matouši, kde vězíš?“ ozvala se netrpělivě v očekávání, že jí manžel pomůže vstát, ale asi by se dlouho načekala, a tak se rukou vzepřela o podlahu a opatrně se postavila sama. Však ona mu pořádně vyčiní; nejdřív ji tak strašně vyleká a pak si klidně odejde a ani si nevšimne otevřeného okna! Čím je starší, tím je k ní bezohlednější. Je nejvyšší čas, aby mu dala najevo, že jsou věci, které se jí na něm nelíbí. Rychle okno zavřela, ale mráz v bytě zůstal.

Vyšla na chodbu a zamířila k Matoušovu pokoji. Prudce rozevřela dveře, ale zarazila se hned na prahu – byl prázdný. Kde jen může být? Postupně prohledala celý dům, ptala se každého ze sloužících, kterého potkala, zda neviděl Jana Matouše, ale každý na ni pohlížel udiveně a odpověď byla pokaždé záporná.

„Kdepak, váš muž se ještě nevrátil...“

Něco v hlavě ji varovalo, aby se chránila odporovat a tvrdit, že tady někde musí být, protože ona ho přece viděla. Však on se jistě i se Sofií odkudsi vynoří a oba se ještě budou smát, jaký báječný žert se jim podařil. „Tak já se tedy nebavím ani trochu,“ zašeptala si sama pro sebe. Ve stejné chvíli pochopila, že to, co zažila v noci, nebyla skutečnost, ale prelud zrozený z vyčerpání, obav a nevyspání.

Blížilo se poledne, ale nebýt občasných kroků některého ze tří sloužících, vypadal by Ploderův dům jako opuštěný. Den se ne-

úměrně vlekl. I kdyby Jan Matouš se Sofí přečkali v Krumlově noc a vydali se na cestu až dneska ráno, už by tady museli dávno být. Její včerejší strach se rázem přetavil takřka v jistotu, že se muselo přihodit něco zlého. Utvrzovala ji v tom i záhadná noční ruka. Přece se jí pouze nezdála, musela být skutečná; to ona otevřela okno jejího pokoje!

„Zajdu ke Kleineschnitzelovi, jistě mi poradí,“ rozhodla se. Na rychlo na sebe hodila zimní plášť, přes hlavu zahalenou do vlněného šátku přehodila kapuci, a ještě než vyběhla, nařídila služebné Tonce, starající se o úklid, aby jí přišla říct do Kleineschnitzelova domu, kdyby se pán vrátil.

Soudce společně s Magdalenou vyslechli Ploderovu ženu, aniž ji slovem přerušili. Bylo vidět, že má o Jana Matouše i jejich jedinou dceru velikou starost a že k nim přišla bezradná, s nevyslovenou prosbou o pomoc. Magdalena nemusela Rudolfovi ani naznačit, že by měl pro nešťastnou ženu něco udělat.

„Měla jsi, Agáto, přijít dřív, hned ráno,“ zamyslel se, „sotva za čtyři hodiny už nebude vidět na cestu...“

Návštěvnicka přikývla. Neměla sem vůbec chodit, kdyby zůstala doma, vyšlo by to nastejno. Takže ani Kleineschnitzel jí nepomůže.

Jako kdyby četl její myšlenky, soudce vstal, otevřel dveře a zavolal podomka Jíru. Ať už je tady nebo u koní, některá ze služek ho dozajista přivede. Netrvalo dlouho a Jíra se objevil před svým pánem.

„Zapřáhni do saní, co nejdříve vyjedeme,“ rozhodl soudce.

Podomek zamumlal cosi nesrozumitelného a zmizel. Ještě za dveřmi si ulevoval tlumeně pronášenými štavnatými výrazy, jimiž dával průchod své nespokojenosti. Je to přece nerozum, hnát se kdovíkam v takovém mrazu! Jenom blázen, jako je Kleineschnitzel, nesedí doma v teploučku. Jíra má smůlu, že musí poslechnout každý jeho rozmar. Čert aby to spral!

„Kdo s ním jel?“ zajímal se ještě Kleineschnitzel.

Těch pár sloužících u Ploderů – Tonku, Martina a Joska – dobře znal a dovedl si proto představit, kdo z nich se dokáže samostatně rozhodovat v nějaké mimořádné situaci. Třeba kdyby se na koně vrhla smečka vyhladovělých vlků. Už slyšel, že se v několika posledních letech příliš rozmnožili, a znal případy, kdy přepadli i lidi na cestách. Nechtěl to připomínat, aby Agátu ještě více nevystrašil. Už teď je chudinka před zhroucením.

„Nikdo,“ hlesla Ploderova žena.

„To od něho bylo hodně nezodpovědné,“ zabručel nespokojeně a otočil se k Magdaleně; z jeho očí mohla snadno vyrozumět, co se zdráhal vyslovit nahlas: Jan Matouš nejspíš zaplatil za svou neopatrnost daň nejvyšší.

„Omluvte mne, musím se jít přichystat na cestu,“ lehce se uklonil Agátě, políbil Magdalenu na rty, láskyplně ji ještě pohladil po tváři a ponechal ženy o samotě. Nepochyboval, že Magdalena najde slova útěchy, jimiž alespoň načas zažene Agátiny obavy, vždyť žena ženě rozumí nejlépe.

Sotva za čtvrt hodinu vyjízděly sáně řízené Jírou na budějovický rynek, minuly radnici a stočily se ke Krumlovské bráně. Podomek vztekle práskal bičem a hnal oba koně, které zapřáhl ve snaze urychlit cestování, jako kdyby kdovíjak záleželo na tom, kdy dostihnou rukavičkáře Plodera nebo dorazí až do Krumlova.

„Co blázníš?“ vyjel na něho Kleineschnitzel. „Chceš nám snad oběma srazit vaz?“

Jíra přitáhl otěže a koně takřka okamžitě zvolnili do pravidelného klusu.

„Vy jste nikdy nedostal zlost?“ odpověděl otázkou Jíra.

„Hrome, tu mám zrovna teď, ale kvůli tomu nezmrzám koně a nezabiju sám sebe!“ zvýšil hlas soudce a několika větami vysvětlil pacholkovi, proč se tak najednou a za mrazu vydali na cestu. „Ru-

kavičkářka ode mne očekává pomoc. Cožpak jsem ji mohl odmítnout? Jen pověz, Jíro, ty bys to dokázal?“

Jíra se nespokojeně zavrtěl. Takové situace měl ze všeho nejraději! Pán něco spíská a on aby mu to teď dodatečně pochválil... Jak by se na to asi Kleineschnitzel zatvářil, kdyby mu otevřeně řekl, že měl té staré škatuli Ploderové ukázat dveře, ať se o ni stará někdo jiný! Jenže tohle mu říct nemůže; byl by hodně velký hlupák, kdyby se kvůli tomu připravil o dobrou službu.

„No jo, no... přece jsme křesťani...“ protáhl s úšklebkem, kterého si našťestí pro něj soudce nevšiml.

Ještě kus za vsí Rožnovem bylo na cestě vidět spoustu stop, především koňských kopyt a lidských nohou v různě sešlapaných botách. Až mnohem později, to když se kolem rozprostřely lesy, objevily se v bělostném sněhu pouze otisky kopyt jednoho koně a dva hladké pruhy po saních. Jíra zastavil a seskočil ze saní, aby si zblízka prohlédl svědectví zanechané na cestě. Občas se dal rozeznat i otisk podkovy, a podomek tak snadno zjistil, že ten, kdo tudy jel, měl namířeno ke Krumlovu, ne opačným směrem.

„Nikdo jiný tu nebyl, lidi jak vidět dřepí doma v teple,“ oznamoval Kleineschnitzelovi, „takže by to mohl být Ploder. Ale nevracel se.“

„Naskoč, jedeme dál,“ rozhodl soudce.

I za tu chvíli, co stáli na místě, začaly sněžnice lehce přimrzat a koně museli vyvinout více úsilí, aby se sáně zase daly do pohybu. Oba muži co chvíli podupávali nohama nebo dělali nejrůznější zcela zbytečné pohyby, jen aby se jim rozproudila krev v těle. I tak se dá bojovat s mrazem, který se jim nepříjemně vkrádal pod kožichy.

„Přituhuje, bude hodně mrazivá noc,“ prohodil Jíra. Snad pán pochopí – měli jsme zůstat doma.

„Nejraději bys to otočil, co?“ Takže pochopil.

„Vy snad ne?“ zavrčel nespokojeně Jíra. Zariskoval, třeba mu ta drzost protentokrát projde.

Kleineschnitzel se k Jírově překvapení začal hlasitě smát. Stejně rychle, jako se ozval jeho smích, tak také umlkl. „Kdyby to bylo jenom na mně a nešlo o Jana Matouše, nedostal by mne nikdo od Magdaleny ani párem volů, to si zapiš za uši! Jenže Ploder je taky radní, na to nezapomínej. Co když se mu stalo nějaké neštěstí a čeká na pomoc? Aspoň já bych si vyčítal, kdybych mu ji neposkytl.“

„No jo... no... přece jsme křesťani,“ neochotně souhlasil Jíra a ani si neuvědomil, že totéž už dneska jednou řekl.

Ticho hustého lesa zdvíhajícího se po obou stranách cesty, sevřeného v mrazivém objetí, nerušil ani zvuk projíždějících saní. Koně poslušně táhli svůj náklad, protože takový už je jejich úděl. Až splní, co od nich lidé očekávali, dostanou se do stáje a za odměnu jim nasypou do žlabu.

Odněkud zdáli se ozvalo táhlé vlčí zavytí. Takřka současně zazněla ze dvou protilehlých stran odpověď.

„Vlci,“ řekl celkem zbytečně Kleineschnitzel. Toho se bál. Tedy je to pravda, že se přemnožili.

„Netroufnou si na nás,“ odpověděl Jíra. „Kdyby přece jen byli tak hloupí,“ roztáhl doširoka ústa v úšklebku, „tak narazí. Tak trochu jsem s nima počítal, pane, a mám tady k ruce několik oštěpů. Jsou jistější než mušketa, zvláště v tomhle počasí.“

„Jsi prozíravý,“ pochválil ho Kleineschnitzel. Sám na něco podobného nepomyslel. „Pro všechny případy mi hned jeden dej.“

Jíra se maličko shýbl a podal pánovi dlouhý oštěp.

„Taky mám dvě dýky,“ pochlubil se ještě.

Vlčí hlasy se zdály být zase o něco blíž. Chvilími to budilo dojem, jako by jich byl okolní les plný. Cesta se stočila vlevo, a sotvaže sáně projely zátočinou, spatřil Jíra několik koňských délek před sebou na cestě zvíře. Statný vlk se nehýbal a upíral rudé oči na blížící se koně. Jeden z tahounů hlasitě zafrkal a začal se plašit. Jíra ho zkušenou rukou dokázal uklidnit a vzápětí přinutil spřežení k rychlejšímu běhu.

Má-li se setkat s tím šedivým psem, tak ať je to co nejdřív! Vlk zřejmě něco takového nečekal. Dostal strach. Zatáhl ocas mezi nohy a několika skoky zmizel v lese.

„Takhle se na ně musí,“ zajásal Jíra, ale Kleineschnitzel mu vzápětí pokazil radost z úspěchu:

„Byl sám, nezapomeň na to. Napadne-li nás smečka, nebude to tak snadné.“

To vím taky, chtělo se říct Jírovi, ale namísto toho si odplivl.

„Však on jim tenhle poví, že si na nás mají dát pozor,“ vyslovil přesvědčivě.

Kleineschnitzela udivilo, že takřka naráz všichni vlci zmlkli, jako kdyby chtěli dát Jírovi za pravdu.

„Pomalů abych začal věřit, že jim dovedeš poručit,“ obrátil se soudce na pacholka a v jeho očích se objevil zákmit pobaveného úžasu.

Jíra lehce švihl bičem a šťastně se zašklebil. Jsem přece vlčí král, chtělo se mu říct, ale raději mlčel, nač pokoušet osud. Dobře věděl, jak se to nevyplácí.

Cesta se začínala svažovat, musel přitáhnout otěže a zpomalit tak jízdu. Opatrnosti je v takových nebezpečných místech vždycky třeba. Rozhlédl se do stran, pořád ještě zdržoval koně a v té chvíli si Kleineschnitzel všiml čehosi tmavého pod svahem kus od cesty. Co to může být?

„Zastav,“ poručil Jírovi.

Jíra houkl na koně a pevně stáhl otěže. Zvířata se poslušně zastavila a ještě několikrát přešlápla na místě.

„Počkej tady,“ ozval se Kleineschnitzel.

Jíra ho sledoval očima, jak opatrně slézá ze stráně, a protože měl zřejmě lepší zrak než jeho pán, rozpoznal převržené sáně. Snad ne... Přezehnal se křížem, ale věděl, že tady už nebudou nic platní. Pán mu sice přikázal, aby zůstal na místě, ale určitě se nebude hněvat,

když mu přijde na pomoc. Protože to, co na Kleineschnitzela čeká tam dole, není pro jeho panské ručičky. Položil otěže vedle sebe a svižně seskočil do závěje. Netrvalo dlouho a přebrodil se sněhem až ke Kleineschnitzelovi. Docela přitom zapomněl na vlky a spřežení zanechané bez ochrany.

„Měl jsi zůstat,“ připomněl mu přísně soudce, ale nehněval se. V duchu dokonce Jírovu přítomnost uvítal.

Mlčky došli k převrženým saním, jež zčásti dopadly na koňský hřbet, a zpod zvířete vyčnívala část lidského těla. Jan Matouš Ploder. Nebýt takový mráz, oba by v té chvíli smekli. Postáli v tichém zamyšlení a v duchu co možná nejrychleji odříkali modlitbu za zemřelé. Pro rukavičkáře už víc udělat nemohou. Něco přece jen. Měli by ho vyprostit a dovézt domů.

„Jíro, čeká nás práce,“ tlumil hlas Kleineschnitzel a ukázal na ležící tělo.

„Pravda, nemůžeme ho tady nechat,“ souhlasil Jíra a shýbl se, aby se pozorně podíval, jak bude nejlépe postupovat při vyprošťování Ploderova těla. Ještě ho obešel, to aby viděl situaci i z druhé strany. Usoudil, že se v dalších chvílích pořádně zapotí. Oba. Protože bez pomoci to on sám nezvládne.

„Pane, zkusím zdvihnout krk toho zvířete, a až vám řeknu, vytáhnete Plodera.“ Tak a máš to, pomyslel si a měl škodolibou radost, protože tentokrát je to on, pacholek Jíra, kdo vydává rozkazy pánovi. Kleineschnitzel neříkal nic. Také on viděl, že jinak nelze rukavičkářovu mrtvolu dostat ven. Na něho přece jen zůstala snadnější část vyprošťování.

Na první pokus to nevyšlo. Jíra zdvihl krk zvířecí mršiny, ale Ploderovo tělo se neuvolnilo, leželo o kus dál, blíž ke koňskému hřbetu. Změnil tedy místo, rozkročil se a vynaložil všechnu sílu svých prostydých paží. Ještě dřív, než se mu z úst vydral neartikulovaný výkřik, popadl Kleineschnitzel nebožtíkovy nohy a začal táhnout.

Kdyby se jen o chvilku opozdil, dopadl by kůň na Ploderovu tvář, protože Jíra tu zmrzlou tíhu, jež se mu vysmekávala z rukou, už déle neudržel.

Muži se na sebe podívali a jejich pohled hned nato sklouzl k mrtvému rukavičkáři.

„Tak to vidíš, Jane Matouši,“ pronesl tiše Kleineschnitzel, „takhle sis cestu do Krumlova jistě nepředstavoval. Co se tady stalo, to už nám nejspíš neřekneš.“

„Stejně by mne zajímalo, jak se mohl ocitnout tady dole,“ zamýšlel se Jíra. Měl jen jednoho koně, nemohl tedy jet tak rychle, aby si nevšiml toho svahu; možná usnul... Když v úvahách dospěl až sem, v duchu nad tím zase mávl rukou. Jsou to jen dohady. Čas nevrátíš a chybu, ať už byla jakákoliv, nenapravíš.

Uchopili zmrzlé tělo, jež možná ještě včera touhle dobou bylo živým rukavičkářem Janem Matoušem Ploderem, městským radním, a uložili ho do saní. Jíra vzal jednoho z koní za ohlávku a pomalu otáčel spřežení směrem k Budějovicům. Dbal přitom, aby se sáně bezpečně držely na cestě. Teprve pak se vyšvihl nahoru, mlaskl na koně, lehce je švihl bičem a vyrazili.

Tak to bychom tedy měli... pomyslel si Kleineschnitzel. Když dával Jírovi příkaz k cestě do Krumlova, předpokládal, že se tam rukavičkář z nějakého důvodu zdržel; příčin, proč se tak stalo, mohla být spousta. Že se ale bude do Budějovic vracet s jeho mrtvým tělem, to ho vůbec nenapadlo. Jak to řekne Agátě? Smrt jejího muže přichází v nejnevhodnějším čase. Jan Matouš se mu docela nedávno podřekl, jaké že má starosti. Jeho živnost už dlouho nevydělává. Postupně spotřeboval všechny rezervy a v truhlici prý najdeš víc pavouků než tolarů, právě tak mu to přiznal.

Je všeobecná bída, může za ni ta vleklá válka a nikdo neví, kdy jí bude konec. Začít válčit je snadné, pokaždé se dokonce najdou lidé, kteří vojnu vítají, ale nikdo pak netuší, jak ji ukončit. Panovníci,

kteří válku vyvolali, sice vědí, že to byl omyl, ale nikdy nepřiznají, ani sami sobě, že to ve skutečnosti byl nejtěžší zločin, zapovězený už Božím desaterem. Žádný není ochoten jako první nabídnout ruku ke smíru. Neumírají pouze muži v bitvách, ale také lidé, kteří zůstali doma. Zanikají mnohá řemesla a živnosti, protože není nikoho, kdo by je potřeboval. „Kdo dneska potřebuje módní rukavice, jen mi pověz,“ řekl mu v té chvíli sdílnosti Ploder, „každý je oželí, obejde se bez nich, a když ne, tak si navlékne ty staré, obnošené, co ještě nějaký čas vydrží. Všichni utratí každý uškudlený groš za jídlo. Protože jíst se zkrátka musí...“ A Kleineschnitzel mu tehdy dal za pravdu.

On sám má za městem dostatečně velké pole a statek, jeden z těch, které bez úhony přečkaly loňský velký požár Budějovic, ale Ploder měl i v tomhle smůlu. Jeho statek je sotva třetinový ve srovnání s Kleineschnitzelovým, má silně podmáčenou, a tedy méně úrodnou půdu a všechny kolny, které tam vystavěl už Ploderův otec, sežehl oheň. Jan Matouš se ani nepokusil odklidit ohořelé trámy, jen mršiny dobytka dal zakopat.

Proč vlastně jel do toho Krumlova? Že by za obchodem? To bude ono, proto ten spěch bez ohledu na počasí. Možná se o tom Agáta zmínila, možná zapomněla, soudce to každopádně nevěděl.

Jíra stočil sáně k Ploderovu domu. V jednom z oken spatřil matnou záři, to paní Agáta ještě pořád čeká na návrat svého muže. Seškočil ze saní a zabušil na vrata. Už se chystal rány zopakovat, když se ozval zvuk odsouvané závory a z pootevřených dveří vykoukl obličejík rozespálé služebné Tonky. Paní jí nařídila, aby vartovala, a tak si tu nachystala stoličku a usnula. Sotva poznala Jíru, rozevřela dveře o něco víc.

„Pán tam ještě zůstal?“ zeptala se, protože na saních viděla už jen Kleineschnitzela.

„Přijel s námi,“ odpověděl Jíra.

„S vámi? Má přece vlastní sáně...“

„Je mrtvý.“

Tonka zděšeně vykřikla a hned se pokusila výkřik zdušit do dlaně. Ale to se už na schodech objevila paní Agáta s hořící svíčkou v ruce a opatrně sestupovala dolů.

„Jane Matouši!“ zvolala radostně, protože v panující tmě považovala mužský stín v domovních vratech za postavu svého muže.

Služka ustoupila stranou. Paní si nestačila všimnout jejího ustrašeného pohledu, ale zarazila se a podvědomě ustoupila o krok zpět, když poznala pacholka Jíru a za ním zjevivšího se Kleineschnitzela.

„Vy jste ho nenašli? Přece říkal, že musí do Krumlova...“ Vkládala do soudce tolik naděje!

„Nechť je Bůh k tobě milostiv a opatruje tě v této nešťastné chvíli,“ řekl vážným hlasem Kleineschnitzel, jenž se postavil před Jíru a podával Agátě ruku. „Tvůj muž je po smrti.“

„To není pravda!“ zvolala Agáta a odmítavě kroutila hlavou. „Proč mi lžeš, Rudolfe? Nezavdala jsem ti nikdy jedinou příčinu, abys byl ke mně takhle krutý!“

Ruka mu klesla. Často se stává, že lidé nevěří v odchod svých blízkých, jejich mysl se vzpouzí něco takového přijmout. Pootočil se k Jírovi a pohledem mu naznačil, co je dva teď čeká. Musí donést mrtvolu Jana Matouše do jeho domu. Pacholek přikývl, nebylo třeba slov.

Byla to jen chvilka a pod obrazem Budějovické madony, vyvedeným na zdi mezi dvěma oblouky podloubí, vnášeli rukavičkářovo tělo do mázhauzu, kde stále ještě vystrašená Tonka rychle sklízela vše, co tam bylo na stole. Uložili pak na něj Plodera.

Agáta s kamennou tváří přistoupila k improvizovanému katafalku; pozorně očima přejížděla po známých rysech Jana Matouše. Už napořád zůstanou v jejím srdci a vzpomínkách. Sklonila se k němu, aby pohladila jeho tvář, zlehýnka se dotkla mužových rtů a prsty

projela jeho kadeřemi. Teprve pak pochopila. Je to on, její muž. Je mrtvý. Zůstala sama. Skácela se přímo do Jírovy náruče.

2. KATOVO INTERMEZZO

Písař Petronius mi jednou, když jsem mu přinesl Pavlovy zápisky dávných případů, připomněl, že žádný kronikář nezapisuje události ve stejném okamžiku, kdy se dějí, ale až s určitým odstupem, často po několika letech. Namítl jsem mu, že tak mnohé podrobnosti zapomene a vzájemně mezi sebou události přehodí, ale Petronius se mnou nesusouhlasil. Co se stalo, řekl mi, vidí kronikář po čase jinak, v tom máš pravdu, ale je to pro něho vlastně výhoda. Minulé děje totiž začnou zapadat do souvislostí, které ve chvíli, kdy k nim došlo, spatřit nemohl. Po čase vidí, zda věc, která se zpočátku zdála být špatná, byla zemi nebo nějakému člověku ku prospěchu, stejně jako naopak. Jako příklad mi uvedl události okolo volby Fridricha Falckého za českého krále. Naslouchal jsem mu asi stejně, jako kdyby mi vyprávěl podivnou pohádku s neuvěřitelným koncem; vždyť o čem povídal, se stalo dávno předtím, než jsem se narodil!

„Nespokojení čeští stavové zrušili svůj souhlas s volbou Matyáše Habsburského poté, co on odvolal Rudolfův Manifest o náboženské svobodě, a na jeho místo si vybrali Fridricha Falckého. Mnozí si tehdy mysleli a věř, i pevně věřili, že katolíci a protestanti budou dál vedle sebe žít v přátelství a shodě, jako tomu bylo za dob císaře Rudolfa toho jména Druhého,“ vyprávěl Petronius. „A vidíš, nic z jejich očekávání se nenaplnilo. Ba právě naopak. Otevřela se tak stavidla nenávisti, bratrovražedného boje, a všechna nahromaděná a dlouhé roky skrývaná zloba vyvolala válku, jež zachvátila celý evropský kontinent. Tady můžeš jak na dlani vidět, jak dobrý úmysl se ve zlé obrátil. Je dobře, že kronikář tyhle události nezapsal hned, co říkáš, Franci?“

To určitě. Tehdy by jistě postup českých stavů oslavoval vzletnými slovy a všechno, co přišlo pak, by jeho tehdejší radost postavilo do hodně zvláštního světla! Celý můj život se odehrává v době války a nedovedu si vůbec představit, jaké to může být, když je všude kolem mír.

Zapamatoval jsem si Petroniova slova, a protože mne povinnosti často odvádějí od pořizování zápisků, vracívám se k některým událostem s mnohaměsíčním zpožděním. Překvapeně zjišťuji, že pisář měl pravdu. Zdá se mi, že začínám lépe rozumět tomu, co přede mnou zůstávalo dlouho skryto, co jsem si neuvědomoval a co se náhle zhmotnilo do nečekané katastrofy. Kdoví, kdybych se tak často nevěnoval pouze vlastním starostem, ale všímal si víc svého okolí, možná bych té katastrofě dokázal zabránit. Aspoň bych se o to určitě pokusil.

Hlavně Klárky jsem si měl všímat, ve dne víc než v noci, jenže já bloud to dělal právě naopak! Stačilo mi, když jsem ji sevřel v náruči a slyšel její tiché vzrušené vzdechy, zatímco mne její prsty v okamžiku divoké vášně bolestivě škrábly po zádech a já ve stejném okamžiku zatoužil uschovat se celý v jejím lůně a aspoň na okamžik splynout s věčností. Ve dne mi pak unikaly její kradmé zadumané pohledy, jež doprovázela smutně znějící povzdechnutí, chvíle, v nichž se nečekaně zastavila, aby vzápětí šla udělat něco dočista jiného. Kolikrát jsem při společném jídle měl pocit, že užuž mi něco důležitého svěří, ale všechno zůstalo jen u rychle sklopených očí.

I teď, když sepisuji tyhle řádky, nevím s jistotou, zda bylo v mých silách nějak ovlivnit vývoj toho, co se jako temný hustý mrak snášelo nad střechou katovny; možná sám sobě jenom nalhávám, že kdybych Klárku jen tak zničehonic objal někde uprostřed světnice, podíval se do jejích studánkových očí a zajímal se o její myšlenky, vyjevila by mi svá nejtajnější přání a nic z toho, co se stalo pak, by nikdy nepoznamenalo naše životy. Ano, kdyby...

Pokud bych dal Pavlovi číst, co jsem sepsal, určitě by s vážnou tváří řekl: Víš, Franci, kdyby byly za pecí ryby, nemusely by být v rybníce.

Měl by pravdu. Na žádné kdyby ve skutečnosti neexistuje správná odpověď.

Z toho pomyslného mraku zahřmělo ve chvíli, kdy jsem to nejméně čekal.

Toho dne takřka v polovině dubna jsme se s Pavlem zdrželi v podzemí rathausu dlouho do noci. V té době se stmívá ještě hodně brzy, i když den je ve srovnání třeba s počátkem roku mnohem delší. Už se začínalo šerit, když několik rozzlobených chlapíků dostrkalo k budějovické radnici tlouštika, pořádně potlučeného jejich pěstmi. Jedno oko měl uschované v modrofialovém otoku, opuchlé rozbité rty a zaschlá krev v pravém koutku byly jasným svědectvím, že jeho průvodci s ním nejednali zrovna milosrdně. Až později jsem měl příležitost všimnout si i dvou vyražených předních zubů.

Halasili tak, že se okolo nich rázem seběhl houfec zvědavců, a ti se tak v okamžiku dověděli, že „ten pacholek je zavšivenej žhář, co podpálil statek mladýho Kotrby z Rožnova,“ a taky, že „nejradši bychom ho pověsili rovnou na nejbližším stromě, ale on si takový slitování nezaslouží, jen ať si ho podá váš kat!“

Vždycky se najde nějaká dobrá duše, která si musí přisadit, a tak se na nešťastníka snesla hromada urážek. Přivést žháře do města, které samo před časem z větší části lehlo popelem, znamená pro něho odsouzení ke ztrátě hrdla ještě dřív, než ho vyslechne soudce Kleineschnitzel. Však se tady taky rychle objevil; snad byl zvědavý na příčinu nenadálého srocení, možná za ním doběhl nějaký chlapec, nevím. Jen si vyslechl, oč se tady jedná, dal hned zavolat písaře Petronia a taky poslal pro mne s Pavlem.

Zatímco my jsme převzali potlučeného muže, Kleineschnitzel si odvedl jeho průvodce do rathausu. Tam je v klidu vyslechl, Petronius jejich výpovědi pečlivě sepsal a oni je stvrdili svatými křížky, ke kterým písař připojil jejich skutečná jména. Když mu ještě předali žhářovu halenu, prý nalezenou jen pár kroků od spáleniště, byl případ až příliš jasný.

„Já to nebyl, já to vážně nebyl,“ blekotal muž, jehož jsme už dávno přivázali na židli odsouzenců v podzemní mučírně, a opakoval to, ještě když k nám sestupoval Petronius následovaný Kleineschnitzelem. Upínal se k tomuto svému tvrzení a mně se dokonce zdálo, že mu záleží, abych mu aspoň já, třebaže jsem kat, uvěřil. Ach ty svatá prostoto! Ten chudák venkovan snad věřil, že na mně záleží, co s ním bude...

„Jak ti říkají?“ Kleineschnitzel se pohodlně opřel v křesle a začal svůj výslech velice dobráckým, takřka otcovským tónem. To bylo pro obviněného velice zlé! My s Pavlem jsme už věděli, že když použije tento odstín hlasu, znamená to jediné: O vině a trestu je předem rozhodnuto.

„Mates. Mates Výrava,“ odpověděl ten zavalitý muž.

„Hm, Mates Výrava,“ opakoval Kleineschnitzel, jako by si jeho jméno chtěl zapamatovat snad na věky. „Samozřejmě jsi nic neudělal, že?“

„Na Kotrbově statku někdo oheň založil, ale já s tím opravdu nemám nic společného. Říkám pravdu, jak je Bůh nade mnou!“ Byl to opravdu prostáček, který věřil, že když se bude zaklínat Nejvyšším, nebude nikdo o jeho slovech pochybovat.

„Jenže toho se asi nezeptáme, co myslíš?“

Výrava vyděšeně naprázdno polkl. Nic takového – jako že by se někdo chtěl dotazovat u Božího trůnu na pravdivost jeho slov – ho vůbec nenapadlo. Pro něho byl Bůh svědek všeho, co se kde přihodí, však po celý život slýchá, že bez Boží vůle se nikomu nezkříví ani vlas na hlavě. Musí tedy vědět, jak to vlastně bylo... Sklopil hlavu a prohlížel si smutně svůj notně okopaný palec u nohy.

„On ale dobře ví, že jsem to nebyl já,“ řekl s upřímnou jistotou po chvíli. „Vždyť já u toho ohně vůbec nebyl!“ vytáhl svůj trumf.

„Žhář se vždycky přijde podívat na svůj ohníček, i kdyby měl být na místě až jako poslední. Takže jsi tam jistě byl taky,“ řekl jen jakoby na okraj soudce.

„No, šel jsem tam,“ připustil chudák Mates. „Přece bylo třeba hasit. Každý by to tak přece udělal. Běželo nás tam víc – a jenom já mám

být ten, kdo to udělal? Proč ne všichni ostatní, udělal jsem přece jen to samé, co oni.“

„Jenže ono to všechno bylo docela jinak,“ Kleineschnitzel zabodl oči do tloušťíka naproti sobě. „Zapálil jsi a rychle zmizel, aby ses znovu vrátil, až bude okolo hořícího stavení víc lidí. Máš smůlu, protože to dosvědčili chlapi tam od vás. Právě ti, co tě sem dotáhli. A přinesli ještě něco,“ teď udělal Kleineschnitzel dlouhou pauzu a pak nečekaně vytáhl pošpiněnou halenu. „Tohle. Je to tvoje?“

„Propána, kde se tady u vás vzala moje halena? Dobře týden ji marně hledám...“

Nevím ani pořádně proč, ale já mu to uvěřil. Kdepak, tenhle člověk nelže, ale – jak před chvílí soudce sám řekl – má smůlu, všechny důkazy i svědectví mužů z Rožnova, obce, patřící, jak jsem se později dozvěděl, už od roku 1273 městu Budějovice, jsou proti němu.

„To je dobře, že nezapíráš,“ pousmál se Kleineschnitzel. „Viš, kde jsi ji zapomněl?“ Ani nečekal na odpověď a vyslovil to sám: „Jen několik kroků od toho hořícího stavení.“

„Vždyť jsem vám už řekl, že se mi dobře před týdnem ztratila. Někdo mi ji musel ukrást, jinak už bych na ni dávno přišel,“ ozval se žalostně Mates Výrava. „Stejně jsem se k ohni ani nedostal, už bylo po něm, uhasili ho. Říkali to chlapi, co se od Kotrbů vraceli.“ Pojednou ho cosi napadlo a hlasitěji než dřív řekl: „I kdybych to, Bože odpusť, udělal, musel bych být blázen, kdybych se tam nejdřív svlékl z haleny, zapálil stavení a pak skoro nahý utíkal pryč. Však mě tady vidíte – mám, nebo nemám halenu na sobě?“

To Kleineschnitzela zviklalo. Chytili ho přece přímo na místě, stavení prý pořád ještě hořelo. Chlapi ho ale mohli ještě dřív, než ho odtáhli sem do Budějovic, zavést k němu domů, aby se tam oblékl. O ničem takovém se ale žádný z nich při výslechu slovem nezmínil. Všichni jen tvrdili, že lapili žháře a bezodkladně – tohle slovo jako nějaké zaklínadlo pořád opakovali – ho přivedli sem. Dokonce jeden z nich přiznal,

že kdyby to neudělali, snad by ho ostatní na místě zabili. Takže udělali dobrý skutek, když je ochránili před nepředloženým zločinem.

V té chvíli se Petronius naklonil ke Kleineschnitzelovi a cosi mu začal tiše šeptat do ucha. Pozoroval jsem, jak se soudcova tvář rychle proměňovala. Chvíli se na ní zračilo odmítání, aby ho vzápětí vystřídal opatrný souhlas.

„Mistře, můžeš ho odvést do jeho kobky,“ řekl po téhle poradě Kleineschnitzel překvapivě. Bylo to poprvé, kdy jeho rozkaz měl víc než obvyklá tři slova: „Mistře, je tvůj!“

Odvázal jsem tedy potlučeného venkovana a spolu s Pavlem jsme ho odváděli do malé a neútné cely, kde jsme mu začali ošetřovat rány, způsobené jeho spoluobčany. Neustále nám děkoval.

Cestou sevřenou z jedné strany městskými hradbami a z druhé říčním ramenem jsme o tom podivném případě ještě s Pavlem prohodili několik slov. Možná že Výrava není žhář, ale jak jen to ten Petronius dokázal, že odradil Kleineschnitzela nejen od mučení, ale také od vynesení uspěchaného rozsudku, který už měl soudce v hlavě připravený ve chvíli, kdy sestupoval do podzemní mučírny? To byla pro nás záhada.

Katovna nás přivítala tichá, spící. Nebylo divu. Byla už tma, nad námi zářilo plno hvězd, přestože se po obloze potulovala potrhaná oblaka.

„Večeři si dneska dáme u tebe,“ řekl jsem Pavlovi, ještě než jsme vešli do domu. „Přinesu nám ji sám, Klárku už nebudu budit.“

Přikývl a s tím jsme se rozešli. Nebylo třeba se loučit, však se za chvíli znovu uvidíme.

Opatrně jsem vstoupil do mé a Klárčiny světnice. Bylo tam ticho a neprostupná tma; po paměti jsem tedy vyhledal křesadlo a troud, abych mohl zapálit svíčku na stole, a ve spěchu jsem několikrát křísнул, až konečně jiskřička dopadla do vysušeného troudu, který jsem si připravoval někdy z mechu, jindy z choroše. Lehounce jsem jiskřičku rozfoukával, až se změnila v maličký plamínek, od něhož jsem zapálil knot svíce

a vzápětí uhasil ten v hliněném troudníku. Pozdvihl jsem svíci a pohlédl směrem k posteli. Pořád ještě jsem se nemohl nabažit pohledu na Klárku schoulenou do klubíčka, s vlasy rozhozenými kolem hlavy, pootevřenými ústy a rukama kdovíproč sevřenýma do pěstiček.

„Klárka!“ vykřikl jsem vzápětí a několikrát totéž opakoval, když jsem vtrhl k Pavlovi.

„Copak je s Klárkou?“ trhl sebou, jako by právě dostal vosí bodnutí. A aniž čekal na mou odpověď, už mířil ke dveřím. Málem do mne vrazil, protože já stál, neschopen dalšího pohybu, a svým tělem jsem mu tak zatarasil vchod.

„Tak co je s Klárkou?“ opakoval a zatřásl se mnou.

„Není tam,“ zaúpěl jsem.

„Jak to, není?“ Něčemu tak nesmyslnému nemohl přece uvěřit. Musí se přesvědčit sám, přímo na místě. „Pojď, určitě ses špatně díval,“ snažil se mne uklidnit, ale myslím si, že už v té chvíli se na něho přenesl můj vlastní strach.

Najednou jsme stáli na prahu naší osiřelé světnice. Klárku bych nepřehlédl. Nebyla na společném lůžku, dokonce ani nikde jinde.

„Ještě se podívám na dvorek a do kůlny, třeba se jí něco stalo,“ řekl příškrčeným hlasem Pavel, vzal z mé ruky svíčku a odešel. Znovu mne obklopila tma, černější, než jaká tady byla, když jsem se vrátil z rathausu.

„Klárko, Klárko...“ volal jsem do tmy, ale bylo to docela zbytečné, protože má žena v sednici nebyla a tma nikdy neodpovídá.

„Není tam...“ ozval se po nějakém čase Pavel, jehož tvář, slabě ozářená plamínkem svíce, vyjadřovala převelikou starost.

„Jak to, že tam není?“ vykřikl jsem zoufale. Můj hlas mířil vůči Pavlovi jako výčitka. Jak to, že ji nenašel a nepřivedl sem, ke mně?

„Co já vím,“ odpověděl a přemáhal se ke klidu, „mohla někam odběhnout a teď v noci se špatně hledá cesta domů, to přece dobře víš.“

„Co když jí někdo ublížil?“ s hrůzou jsem si představil, kolik lotrů se světem potuluje a jsou to lidé, kteří se nezastaví ani před katovým obydlím.

„Nemaluj čerta na zed!“ ohradil se Pavel a pro jistotu se přežehnal. Začal přecházet po světnici a pečlivě prohlížel nejen všechny kouty, ale také věci, které jsme tu měli. Doufal, že mu napoví třeba rozbitý hrnec, hruška hlíny na podlaze nebo něco jiného, co sem nepatří. Věci si chránily své tajemství tím spíše, že všechno bylo na svém místě pečlivě sklizené, naleštěné, nikde nic nenasvědčovalo, že by do našeho domku kdosi násilně vnikl a Klárku odvedl nebo jí nějak jinak ublížil.

„Pojď sem,“ vyzval mne, když se zastavil před Klárčinou dřevěnou dvojnící. „Podívej se,“ a ukázal na zem, kde ležel kus látky. Shýbl jsem se pro něj.

Byl to Klárčin oblíbený šátek. Připamatoval jsem si, jak pod ním při práci ukrývala své nádherné vlasy, prý aby se nezamotala do větví, jak říkala, jindy ho zase rozmarně uvázala kolem krku a já, když jsem měl právě chuť ji poškádlit, jsem ji pak vodil po světnici nebo po dvorku jako pejska. Pokaždé se tomu chichotala tím svým přenádherným zvonečkovým smíchem.

Pohládl jsem šátek volnou rukou stejně něžně, jako bych hladil Klárku samotnou. Něco se jí muselo stát, nenechala by ho přece tady. Hned jsem tuhle myšlenku vyslovil nahlas a Pavel mi beze slova přitakal.

„Máš pravdu, ten šátek je svědectví,“ řekl pak, a tak jsme tam oba stáli, každý s hlavou přeplněnou myšlenkami, z nichž všechny další byly černější než ta předchozí.

Těžce jsem dopadl na židli a bezděčně jsem Klárčin šátek rozložil na stole. V prvním okamžiku jsem to, co jsem spatřil, považoval za mámění smyslů, a proto jsem přivolal Pavla: „Vidíš totéž co já?“

Na šátku byly neumělou rukou černým uhlíkem z pece načrtnuty dvě přiložené dlaně, připomínající prosebné gesto.

„Vypadá to jako vzkaz,“ řekl Pavel. „Pokud to udělala Klárka, chtěla ti tím něco říct, možná vysvětlit, škoda že jsme ji nenaučili psát!“

Zdvihl jsem k němu tvář v očekávání pomoci. Je přece moudrý, zkušený...

Pavel se ohlédl k mé vyřezávané soše představující Klárku, chvíli se na ni pozorně díval a pak zamyšleně řekl:

„Můžu se mýlit, Franci, ale vypadá to tak, že Klárka od tebe..., že Klárka od nás z vlastního rozhodnutí odešla. Nevím, proč to udělala, ale odešla,“ opakoval ještě jednou to osudné slovo.

„Klárka by něco takového nikdy, rozumíš, nikdy neudělala!“ vykřikl jsem. „Je se mnou šťastná, ale tomu ty přece nemůžeš rozumět!“

Bylo to ode mne hanebné, ale Pavel mi nic nevyčítal, neurazil se, jen mne párkrát poklepal po rameni a pokročil k odchodu. Pak se ještě zastavil, otočil se ke mně a dodal: „Ten šátek nejspíš dala na hlavu té tvojí sochy, abys ho nepřehlédl. Prosí tě za odpuštění. Ostatní si musíš přebrat, hochu.“

Ve chvíli jsem zůstal dočista sám se svým strachem, zklamáním, zradou i odhodláním se tomu všemu vzepřít. Jen jsem nevěděl jak.

OBSAH

KAPITOLA PRVNÍ	9
ODVÁDÍ BUDĚJOVICKÉHO MĚŠŤANA JANA MATOUŠE PLODERA NA CESTU, KTERÁ NEKONČÍ TAK, JAK SI PŮVODNĚ PŘEDSTAVOVAL	
1. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	23
KAPITOLA DRUHÁ	28
PŘEDZNAMENÁVÁ ZÁNİK JEDNOHO RODU, KTERÝ ZNIČIL JIŽ NEŽIJÍCÍ VYDĚRAČ	
2. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	39
KAPITOLA TŘETÍ	48
POTVRZUJE STAROU ZNÁMOU PRAVDU, ŽE NE VŠECHNO, PO ČEM TOUŽÍME, MŮŽEME TAKY ZÍSKAT	
3. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	61
KAPITOLA ČTVRTÁ	67
ZASTIHNE PÍSAŘE PETRONIA V ROŽNOVĚ, KDE BY RÁD ZJISTIL, JAK TO VLASTNĚ BYLO S POŽÁREM STATKU MLADÉHO KOTRBY A S VINOU MATESE VÝRAVY	
4. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	78
KAPITOLA PÁTÁ	86
DOKONALE ZAMÍCHÁ OSUDY NĚKOLIKA LIDÍ A UVRHNE DO PODZEMÍ BUDĚJOVICKÉ RADNICE NOVÉHO VĚZNĚ	
5. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	99

KAPITOLA ŠESTÁ	105
ZAVÁDÍ ČTENÁŘE DO MÍST, KDE VLÁDNE KLID, POKORA, KŘEŠŤANSKÁ LÁSKA A VYROVNÁNÍ A KDE SE LIDSKÉ VÁŠNĚ MUSÍ SKRÝVAT V NEJHLUBŠÍCH HLUBINÁCH MYSLI	
6. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	121
KAPITOLA SEDMÁ	126
JE NERADOSTNÁ, PODOBNĚ JAKO TOMU V ŽIVOTĚ LIDÍ ČASTO BÝVÁ, ALE PŘESTO JIM PONECHÁVÁ NADĚJI NA ZMĚNU – SNAD I K LEPŠÍMU	
7. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	136
KAPITOLA OSMÁ	143
K VŠEOBECNÉMU PŘEKVAPENÍ UKAZUJE, ŽE NABÍDKA K SŤATKU NEMUSÍ PRO DÍVKU VŽDYCKY ZNAMENAT RADOSTNÉ NAPLNĚNÍ JEJÍCH TAJNÝCH SNŮ	
8. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	159
KAPITOLA DEVÁTÁ	168
STOJÍ NA PRAHU NEOBVYKLÉ EPIDEMIE, JEŽ PRONIKLA DO CEL NOVICEK V KLÁŠTEŘE SVATÉ KLÁRY	
9. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	181
KAPITOLA DESÁTÁ	187
ZNAMENÁ KONEC JEDNOHO SNU A ZROZENÍ JINÉHO, KE KTERÉMU DOPOMOHL DĚŠŤ	
10. <i>KATOVO INTERMEZZO</i>	207